

Landbrug og landdistrikter – før og nu

Af Jan Holm Ingemann, Aalborg Universitet

Landbruget er ikke længere ankerpunktet for livet på landet. Derfor må landdistriktspolitik og landbrugspolitik behandles hver for sig

Indtil for få år siden, arbejdede jeg med landbrug og landdistrikter som ét og samme område. Landdistrikterne var det rum, hvor i landbruget lå og landbruget var ankerpunkt for stort set alt, hvad der foregik på landet. Økonomisk var det klart, at landbruget direkte eller indirekte stort set var eneste kilde til indkomst. Sådan var det - ikke kun i landdistrikterne - men det gjaldt også for hele det danske samfund langt op i det 20. århundrede. Politisk var landbruget også en dominerende faktor ude på landet. Og i foreningsarbejdet var det igen landbruget, der var den centrale kraft.

Den "gamle" landsby

Så man på en landsby indtil for få årtier siden, så afspejlede disse forhold sig også her. Andelsmejeriet var den centrale livsnerve og det økonomiske forbindelsesled til en stor del af verden. Forsamlingshuset – der som regel også var på andelsbasis – var rammen om forenings- og kulturlivet. Og disse centrale aktiviteter udsprang af landbruget. Samtidigt er det interessant at notere sig, at en dansk landsby stort set havde samme struktur og udseende, uanset hvor i landet den lå.

Erhvervet betyder mindre i dag

De seneste få årtier er der imidlertid vendt radikalt op og ned på dette billede. Der er blevet væsentligt færre arbejdspladser i landbruget, og landbrugets forarbejdning er koncentreret på ganske få anlæg, typisk i store byers industrikvarterer. Det samme gælder de virksomheder, der førhen service-rede landbruget lokalt. Tilsvarende er landbruget ikke længere det dominerende erhverv for dansk økonomi. I takt med landbrugets faldende økonomiske vægt falder også erhvervets betydning for det politiske og civile liv i landdistrikterne.

Udvikling og afvikling

I dag er landdistrikternes struktur og udseende meget forskellig. Det afhænger nem-

lig af, hvor tæt den ligger på et økonomisk vækstcenter. Nogle steder blomstrer både udseendet og livet derude. Det er der, hvor de ligger tæt på en større by, hvor der er god gang i udviklingen. Andre steder forfalder både udseendet og aktivitetsniveauet. Det er der, hvor der er langt til nærmeste vækstcenter.

Landbruget har i en del landdistrikter ikke længere kraft til at være ankerpunkt og dynamo for livet på landet. Det giver en del landdistrikter udfordringer, som vi endnu ikke har fundet løsninger på. En overgang var det forventningen, at økologisk landbrug kunne give et vist bidrag til løsning. Men erfaringerne fra de seneste årtier fortæller, at økologisk landbrug økonomisk og strukturelt er lige så indvævet i de nationale og globale vækstcentre som det konventionelle.

Landdistriktspolitik kan derfor ikke længere være en del af landbrugspolitikken. De må behandles hver for sig.

Du kan læse mere om emnet på projektets hjemmeside: www.cop.elr.dk eller på www.socsci.aau.ak/agricul

Denne klumme blev bragt d. 27. juni 2008 i Økologisk Jordbrug nr. 412.